40696 ـ آیا بازگشت مایعات از معده به مری روزه را باطل می‌کند؟

سوال

معده‌ام مشکل دارد به شکلی که اسید معده‌ام به دهانۀ مری بازمی‌گردد. آیا این روزه را باطل می‌کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

رفلاکس معده بدون اختیار انسان اتفاق می‌افتد و شاید شخص در مری احساس تلخی یا ترشی کند و این مایع به دهان نرسد. در این حالت چنین چیزی باعث بطلان روزه نمی‌شود زیرا به دهان نرسیده.

اما اگر به دهان رسید در چنین حالتی حکم قلس یا استفراغ را دارد.

قلس همان استفراغ یا استفراغ خفیف است. برخی گفته‌اند استفراغی که دهان را پر نکند و برخی گفته‌اند: آنچه بر اثر پر بودن معده از دهانۀ آن بیرون زند.

نگا: المجموع نووی (۴/ ۴).

حکمش چنین است که اگر با وجود توانایی بیرون ریختنش آن را دوباره ببلعد روزه‌اش باطل است و اگر به خاطر آنکه توانایی بیرون ریختنش را ندارد آن را بلیعد در این صورت روزه‌اش مشکلی ندارد. مراجعه نمایید به سوال (12659).

در شرح الصغیر آمده است (۱/ ۷۰۰) دربارۀ قلس آمده است:

و اگر به سبب آنکه از حلق بیرون نیامده نتوانست بیرونش اندازد اشکالی بر وی نیست.

ابن حزم در المحلی (۴/ ۳۳۵) می‌گوید:

قلس که از حلق خارج شود در صورتی که با وجود توانایی دور انداختنش آن را عمدا فرو نبرد، روزه را باطل نمی‌کند.

وی سپس می‌گوید:

اختلافی در این نمی‌یابیم که قلس و خون بیرون آمده از دندان که به حلق بازگردانده نشود باعث بطلان روزه نمی‌شود و حتی

اگر در این باره اختلافی باشد به آن توجه نمی‌شود زیرا هیچ نصی مبنی بر باطل بودن روزه با آن وجود ندارد.

در المنتقی شرح الموطا (۲/ ۶۵) آمده است:

از مالک روایت شده که گفت: هر کس قلس نمود و به دهانش رسید و آن را بازگرداند روزهٔ رمضانش قضا نمی‌شود. ابن القاسم می‌گوید: مالک [از این قول] برگشته و گفته است: اگر به جایی رسید که در صورت توانایی می‌تواند بیرونش اندازد و سپس آن را فرو ببرد قضا بر وی واجب می‌شود. شیخ القاسم می‌گوید: اگر پس از آنکه به زبانش رسید آن را ببلعد قضا بر وی لازم است و اگر پیش از آن فرویش ببرد قضایی بر عهده‌اش نیست.

در الانصاف می‌گوید:

اگر استفراغ یا قلس به دهانش رسید و سپس فرویش برد روزه‌اش باطل است و این نص [امام احمد] است، اگر چه کم باشد زیرا می‌توان از [فرو بردن] آن اجتناب کرد.

در حاشیهٔ عدوی (۱/ ۴۴۸) آمده است:

قلس مانند استفراغ است و آن چیزی است که هنگام پر بودن معده از آن خارج شود.